

Remissyttrande

Svenskar i Världen har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet "Svensk social trygghet i en globaliserad värld (SOU 2017:5)"

Vi konstaterar att utredningen behandlar svenska förhållanden inom EU/EES och Schweiz samt i viss övrig internationell kontext. Dock är det otydligt hur utredningen och dess förslag påverkar de länder med vilka Sverige inte har avtal, sk icke-konventionsländer.

Vi ser att svenska företag, deras medarbetare samt medföljande familjemedlemmar i allt högre utsträckning rör sig utanför landets gränser. Därför anser vi att det är av högsta vikt att få till ett välfungerande och hållbart socialt trygghetssystem som underlättar den internationella rörligheten. Detta betänkande visar på vilja att gå i den riktningen. Vi noterar dock att utredaren ser att det finns behov av ytterligare utredningar.

1. Sammanfattning

Svenskar i Världen bifaller följande:

- förslaget om att införa en rätt för enskild att begära prövning om han eller hon är försäkrad för svensk socialförsäkring enligt 4 kap. 3 § SFB, samt att Försäkringskassan ska utfärda ett intyg om villkoren är uppfyllda.
- att utredningen ser behovet av att tydliggöra landstingens skyldighet att erbjuda vård till de som omfattas av förordning 883/2004.
- förslaget att nuvarande intygsförfarande om vårdförmåner bör ses över.
- att den tid som en person arbetar utomlands som utsänd ska kunna ses ha arbete i Sverige i tre år.
- att egenföretagare som utför arbete utomlands får fortsätta anses som arbete i Sverige.
- att förbättra möjligheterna för medföljande familjemedlemmar gällande efterskyddstid, vilande SGI samt 240-dagarsvillkoret för föräldrapenning för biståndsarbetare och dess medföljande familjemedlemmar.
- förslaget om en ny punkt i 7 § första stycket i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet (SdbF) samt att motsvarande uppgiftsskyldighet ska införas i 110 kap. 34 a § SFB. Vi bifaller endast förslaget om det går att undvika att sekretesskyddet blir svagare.

Svenskar i Världen anser att

- regelverket för vad som krävs för att omfattas av svenska trygghetssystemet behöver förtydligas och däribland behöver informationen mellan de olika instanserna förbättras, för att den enskilde ska ha möjlighet att förstå och avgöra sitt försäkringskydd.
- utredningen skulle ha förslagit en generell förlängning av utsändningstid i 6 kap. 4 § SFB, från ett till två år.

- utredningen är otydlig i sitt förslag gällande förändringen av 5 kap. 3 § första stycket SFB, för personer som kommer till Sverige.

Svenskar i Världen motsätter sig följande:

- förslaget att kravet på antagande om längre tid än ett års vistelse för att bedömas som bosatt i Sverige ska tas bort.
- att förslaget gällande efterskyddstid, vilande SGI samt 240-dagarsvillkoret för föräldrapenning inte gäller utsända av företag och dess medföljande familjemedlemmar.

Svenskar i Världen föreslår att:

- ytterligare en särskild personkategori bör tillskrivas 5 kap. bosättningsbaserade förmåner i SFB (2010:110); "Utsänd av privat arbetsgivare" (eller likvärdigt begrepp).

2. Svenskar i Världens synpunkter

- **Tillämplig lagstiftning i gränsöverskridande situationer**

Svenskar i Världen bifaller förslaget om att införa en rätt för enskild att begära prövning om han eller hon är försäkrad för svensk socialförsäkring enligt 4 kap. 3 § SFB, samt att Försäkringskassan ska utfärda ett intyg om villkoren är uppfyllda. Förslaget tydliggör en generell rätt till intyg i alla utsändningssituationer från Sverige.

- **Tillgång till svensk hälso- och sjukvård i gränsöverskridande situationer inom EU/EES**

Svenskar i Världen uppmärksammar att utredaren ser att det finns behov av ytterligare utredningar, däribland ser vi behovet av en särskild utredning av den gränsöverskridande hälso- och sjukvården, dock inte enbart enligt förordning 883/2004, utan även för länder utanför EU/EES och Schweiz.

Svenskar i Världen uppskattar att utredningen ser behovet av att tydliggöra landstingens skyldighet att erbjuda vård till de som omfattas av förordning 883/2004. Förslaget förutsätter dock att utredningens förslag (nämnd ovan) om rätten till intyg från Försäkringskassan införs så att de personer som har rätt till vårdförmåner enligt förordning 883/2004 (familjemedlemmar inkluderade) ska ha möjligheten att visa sin rätt till vårdförmån eftersom landstinget ska vara skyldigt att erbjuda dem vård. Vi ser risken med att dessa personer som omfattas av förordningen 883/2004 inte får den vård som landstinget är skyldigt att erbjuda om Försäkringskassan inte utfärdar det föreslagna intyget. Här till vill vi poängtera vikten av att informationen mellan landstinget och Försäkringskassan måste bli bättre, för att de båda instanserna ska känna till deras skyldigheter gentemot personer som omfattas av förordningen 883/2004. I dagens läge är kommunikationen dessa emellan undermålig på denna punkt. Svenskar i Världen tillstyrker förslaget att nuvarande intygsförfarande bör ses över.

- **Utsända arbetstagare från Sverige**

Svenskar i Världen anser att utredningen skulle ha förslagit en generell förlängning av utsändningstid i 6 kap. 4 § SFB, från ett till två år, eftersom det skulle ge svenska företag bättre möjligheter att verka i en globaliserad värld, främja gränsöverskridande arbete och stärka möjligheterna att sända ut en arbetstagare under en längre tid. Vi anser också att detta bör gälla medföljande familjemedlemmar, eftersom det skulle underlätta för arbetstagaren att ta beslut om utsändning.

Svenskar i Världen uppskattar att utredningen ser att det för svenska arbetsgivare kan finnas situationer där det är angeläget att kunna ha nyckelpersonal utsänd längre tid än ett år. Därför välkomnar vi förslaget att den tid som en person arbetar utomlands som utsänd ska kunna ses ha arbete i Sverige i tre år. Vi välkomnar också att de fysiska personer med fast driftsställe i Sverige (egenföretagare) som utför arbete utomlands får fortsätta anses som arbete i Sverige. Svenska företag som verkar på den globala marknaden har behov av att kunna sända personal och familjemedlemmar utanför Sverige med förlängt socialförsäkringsskydd. Därför vill vi också poängtera att utredningens förslag även ska gälla medföljande familjemedlemmar, för att företagen ska kunna verka och konkurrera internationellt.

- **Bosättning som villkor för att omfattas av det svenska socialförsäkringssystemet**

Svenskar i Världen anser att utredningen är otydlig i sitt förslag gällande förändringen av 5 kap. 3 § första stycket SFB, för personer som kommer till Sverige. Utredaren föreslår att det ska införas en tydligare skiljelinje än i dag mellan socialförsäkringsrättslig bosättning i icke gränsöverskridande respektive gränsöverskridande situationer. Att kravet på antagande om längre tid än ett års vistelse för att bedömas som bosatt i Sverige ska tas bort medför snarare en otydligare skiljelinje än en tydligare skiljelinje. Det ska i stället uttryckligen anges att bedömningen av om en person är bosatt i Sverige ska utgöras av en samlad bedömning av samtliga omständigheter. Svenskar i Världen ställer sig frågande till vem som ska göra denna samlade bedömning, hur den ska genomföras, samt på vilka kriterier som personen kommer att bedömas.

- **Särskilda personkategorier**

Utredningen vill förbättra möjligheterna för medföljande familjemedlemmar att omfattas av den svenska sociala tryggheten. Förslagen rör efterskyddstid, vilande SGI samt 240-dagarsvillkoret för föräldrapenning. Detta är positivt för de statligt anställda samt biståndsarbetare och vi bifaller förslagen.

Svenskar i Världen saknar dock genomgående i denna utredning förslag om att förbättra möjligheterna även för de som är utsända av företag samt deras medföljande familjemedlemmar. Om förslaget gällande efterskyddstid, vilande SGI samt 240-dagarsvillkoret även skulle gälla denna kategori skulle det bland annat medföra att den utsända och dess familjemedlemmar får en sjukpenninggrundande inkomst (SGI) fastställd vid återkomsten till Sverige som motsvarar den SGI personen hade före utsändningen. Det skulle även innebära att den utsända arbetstagaren och medföljande familjemedlemmen vid återkomsten till Sverige skulle ha tre månader på sig att komma till rätta i Sverige igen, efter sin utlandsvistelse, då ett generellt efterskydd ges i tre månader efter att ett arbete har upphört.

Det kan förekomma att medföljande till utsänd av privat arbetsgivare blir gravid under utlandsvistelsen och att den utsändas anställning upphör under denna tid. Konsekvenserna blir då att den gravida medföljande familjemedlemmen endast får föräldrapenning enligt grundnivån, då den inte uppfyller 240-dagarsvillkoret, om familjen flyttar hem till Sverige utan arbete. Detta i sin tur kan medföra att de personer som företagen skulle vilja sända utomlands kan komma att avstå från ett tidsbegränsat arbete utanför Sveriges gränser. Då den här utredningen föreslår att 240-dagarsvillkoret ska gälla medföljande familjemedlemmar till biståndsarbetare anser Svenskar i Världen att förslaget även måste gälla utsända av privat företag.

Eftersom detta ges till biståndsarbetare och deras medföljande familjemedlemmar anser vi att det även vore rimligt att utsända av företag och dess medföljande familjemedlemmar bör ha rätt till efterskydd, vilande SGI och 240-dagarsvillkoret.

Med bakgrund av nyligen nämnda förslag ser Svenskar i Världen att ytterligare en särskild personkategori bör tillskrivas 5 kap. bosättningsbaserade förmåner i SFB (2010:110); "Utsänd av

privat arbetsgivare” (eller liknande begrepp), samt att medföljande familjemedlemmar till utsänd av privat arbetsgivare ska ingå i 5 kap, 8 § familjemedlemmar. Detta kommer då även få till följd att kap 26, 12 § även ska inkludera dessa två kategorier.

- **Informationsutbyte mellan myndigheter**

Medlemmar av Svenskar i Världen har vid flertalet tillfällen vittnat om det som utredningen kan konstatera, det vill säga att nationella tolknings- och tillämpningsproblem finns på detta område, vilket leder till olika bedömningar av unionsrätten och de nationella regelverken. Svenskar i Världen hävdar även att det har att göra med att flera svenska aktörer (t ex Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och landstingen) är ansvariga för olika delar av tillämpningen av samordningsreglerna. Vid Utlandssvenskarnas Parlament den 22 augusti 2017 antogs två resolutioner som överlag föreslår att informationsutbytet mellan myndigheter måste förbättras. Dels vill vi att kommunikationen mellan respektive myndighet blir bättre gällande vem som har rätt till vilka sjukvårdsförmåner, dels vill vi att servicen ska samordnas via förslagsvis bättre elektronisk information. Detta går i linje med utredningens analys som visar på ett behov av förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan Skatteverket och Försäkringskassan, när det gäller vilken medlemsstats lagstiftning en person ska omfattas av i gränsöverskridanden situationer, exempelvis vid utsändning. Eftersom nuvarande regelverk kan få till följd att en enskild inte tillhör det sociala trygghetssystemet i någon medlemsstat, bifaller Svenskar i Världen utredningens förslag om att en ny punkt ska införas i 7 § första stycket i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet (SdbF) samt att motsvarande uppgiftsskyldighet ska införas i 110 kap. 34 a § SFB. Svenskar i Världen bifaller endast utredningens förslag om det går att undvika att sekretesskyddet blir svagare genom att ett tillägg införs i 27 kap. 1 § 3 OSL om att den sekretess som gäller hos Skatteverket även ska gälla hos Försäkringskassan, för att skydda den enskilda individens integritet.

Stockholm den 31 augusti 2017

Karin Ehnбом-Palmquist

Generalsekreterare